

Jan Auerhan – poslední prezident statistického úřadu

Třetím a také posledním prezidentem Státního úřadu statistického v době první republiky byl Jan Auerhan (2. 9. 1880–9. 6. 1942). Jeho celoživotní zájem, problematika menšin, byl jedním z důvodů, proč byl německými okupanty v době heydrichiády popraven.

Auerhan prošel jako oba předcházející prezidenti statistickou praxí ještě v Rakousko-Uhersku. V roce 1906 nastoupil do Statistického kanceláře Zemského statistického úřadu království Českého v Praze. Tomu předcházelo absolvování gymnázia v Havlíčkově Brodě a právnické a národohospodářské studium v Praze na Karlově univerzitě.

Zájem o menšiny

K přijetí do statistických služeb mu napomohla studie „České vystěhovalectví“ zveřejněná v roce 1906. Ta zaujala tehdejšího představitele kanceláře D. Krejčího. Práce se stala i počátkem celoživotního zájmu J. Auerhana o problémy českých a slovenských menšin v zahraničí nebo obecněji o problematiku menšin. Připomeňme, že v té souvislosti se v roce 1928 stal zakladatelem a více než deset let předsedou Československého zahraničního ústavu. Vratme se ale ještě k jeho statistickým začátkům. Ve Statistickém kanceláři se věnoval také otázkám statistiky kultury. Jeho práce o veřejných

knihovných se řadí k významným materiálům, které se zabývají českým knihovnictvím na počátku dvacátého století. Z toho titulu se pak účastnil přípravy prvního knihovnického zákona, který byl přijat v roce 1919.

Láska k lesnictví

V roce 1920 se stal náměstkem prezidenta Státního úřadu statistického. V prvních letech svého působení v novém úřadě se zabýval zejména statistikou lesnictví. Možná říci, že tak navázal na rodinné tradice, neboť pocházel z lesnického rodu Auerhanů, jehož sto-

py měly sahat až do pobělohorské doby. Připomeňme, že sám prožil své dětství v Skalské myslivně na Humpolecku. Z jeho prací věnovaných lesnictví je možné jmenovat „Příspěvky ke statistice lesů“, což je obsáhlé, téměř stostránkové pojednání vydané v rámci Knihovny statistického věstníku v roce 1924. Již ve funkci náměstka prezidenta se podílel na organizaci a odborné činnosti úřadu. V této práci pokračoval i po odchodu Františka Weyera, když byl v roce 1929 jmenován jeho nástupcem.

Práce s daty

Trvajícím zájem o otázky menšin potvrdil vydáním monografické práce o československých menšinách v tehdejší Jugoslávii, která se stala jeho habilitační prací v roce 1930. Ve třicátých letech se pak jeho zájem rozšířil o práce z oblasti demografické a také antropogeografie. Psal o hustotě obyvatelstva, zabýval se tělesnou výškou branců a statistikou nadprůměrných lidí. Jmenovat bychom mohli články

a texty z celé řady statistických oblastí, například o dnes aktuálním problému zbytečného dovozu. Nakonec připomeňme jeho nejrozsáhlejší práci „Dlouhověkost jako hromadný jev“. Její čtyři části postupně uveřejnil ve Statistickém obzoru. Hlavní část vycházela ze speciálně zpracovaných dat z výsledků sčítání lidu v roce 1930.

Smutný konec

Z důvodu nemoci se v létě 1938 rozhodl rezignovat na svoji funkci a koncem března 1939 odešel do výslužby. I přes těžkou nemoc byl ale stále odborně činný, přednášel, psal a zveřejňoval své práce. Dne 6. června 1942 byl zatčen německou policií. O tom, co bylo příčinou jeho zatčení a následné popravy, kolovala celá řada názorů a úvah. Nejblíže jim může být tvrzení jeho životopisce J. Hůrského. V publikaci věnované J. Auerhanovi uvádí: „Mám zato, že k umístění Auerhanově na proskribční listině pražského gestapa přispěla také jeho v německém jazyce vydaná kniha o jazykových menšinách v Evropě....Není také vyloučeno, že bylo též vzpomenu Auerhanova článku proti Hitlerovi v roce 1933, jenž se týkal problému lužicko-srbského.“

Dne 9. června 1942 byl za stanového práva po atentátu na Reinharda Heydricha významný statistik J. Auerhan popraven spolu s dalšími dvaceti čtyřmi vlastenci na kobyliském střelnici.

Úvodní strana práce o dlouhověkosti.

Ladislav Pištora
odbor vnější komunikace